

PARLAMENT DEL DR. AUGUST PI SUÑER

LA SOCIETAT DE BIOLOGIA I LA CIÈNCIA CATALANA

UNA TRADICIÓ RECOBRADA. — En iniciar-se els treballs per la constitució de la nostra Societat de Biologia, veus adverses s'aixecaren, nombroses i plenes de convenciment, fins del nostres rengles mateixos. S'havia trencat per centúries a Catalunya la tradició de tot treball especulatiu, no havien de trobar-se homes preparats ni altres tampoc que es disposessin al sacrifici de la recerca ignorada, no hi havia escalf col·lectiu, ni interès tan sols entre aquells — els metges, per exemple, — que viuen d'aplicacions pràctiques dels estudis biològics; la nostra iniciativa faria néixer artificialment una institució més, morta tot seguit, quelcom de vida efímera que vindria a comptar-se entre tants assaigs malaventurats, repetits sovint en el curs de la nostra titubejant i difícil renaixença.

DEU ANYS. — Potser que sí que hi hagué una imprudent impulsió en portar a realitat els nostres projectes. En els deu anys — tan prest transcorreguts — havem viscut hores de crisi i moments rendits de desesperança. Ara ho cal confessar. Dels volums publicats — de llur total contingut — no n'acceptariem avui la responsabilitat plena. En començar, haguérem de fer concessions que ens pesarien a no haver reeixit. Però voluntariosament, tossudament, forçadament, l'obra fou posada en marxa. I heu's ací aquest vespre, que celebrem el desenari de la nostra Societat i que ja ben prompte vindrà a aparèixer el volum novè dels nostres treballs!

Deu anys, certament, no és una data que mereixi una festa jubilar. Deu anys de vida d'una institució científica en una cultura organitzada, no són pas un miracle. Deu anys entre nosaltres, on, en general, els millors projectes són oblidats tantost i si arriben a compliment, no troben més entusiasme i troben menys encara aquella braó continguda de la continuïtat humil, deu anys són ja quelcom. I avui ens commou no l'obra complida — obra que no ens satisfà del tot, no — ens commou avui la consolidació de l'esperança, la seguretat de la continuació. Celebrem ara la fecunditat de la iniciativa, la recreació, podríem dir, d'una institució científica que ja pot dir-se ara sense vanitat, que durarà; l'acoblament d'uns homes que s'interessin per la

nostra primitiva il·lusió, la constitució d'un nucli ple de fe i d'amor al nostre pervindre científic, l'aparició d'un òrgan, en fi, que no pot ometre's en cap cultura.

No hem de fer retret a les generacions que ens precediren, lliurades, per l'afebliment de la raça, a una tasca de descatalanització que féu perillar fins nostra existència nacional. La tradició catalana era interrompuda i ens trobàrem, els homes actuals, sense cap dels instruments de treball dels pobles civils. Veieu la nostra íntima tragèdia! Encara avui ho hem de crear gairebé tot: eines de les més elementals, ens manquen i, cosa més greu, després el seu ús, no en sentim prou enyor. Hi ha molt i molt a treballar encara per fer una digna Catalunya i és la més urgent obra de educació, encuriosir els esperits; obra d'exemplaritat, necessitat de l'èxit!

LA VISIÓ D'EN PRAT DE LA RIBA. — La visió amplíssima d'En Prat compregué les necessitats de l'hora: interessar els preocupats pels alts estudis, és el camí segur pel desvetllament del sentit nacional. Nasqué l'Institut d'Estudis, poc després nasqué així mateix l'Institut de Ciències i, aviat, derivació de l'Institut, es constituí la nostra Societat de Biologia. Ulteriorment han estat moltes les iniciatives i en bon nombre els assaigs, unes vegades sortosos i altres desafortunats. N'hi ha, entre les fundacions del govern català, que no respongueren a una necessitat veritable, sinó sols a una il·lusió o, tal volta, a un interès particular, i n'hi ha d'altres que no trobaren al davant l'home convenient. Algunes d'aquestes institucions han mort en el fracàs, altres llangueixen en l'esterilitat. Mes una cèl·lula tan sols, forta i fecunda dins del cos social, és ja prou per crear nous organismes. Es per això, senyors, que avui, que la vida se'ns mostra més planera, volem venir a vosaltres a dir-vos com existim, quina ha estat la trajectòria de la nostra activitat i tot allò que esperem ja amb plena confiança.

UNA VICTÒRIA. — En el dur batallador de la renaixença de Catalunya — batallar exterior contra els enemics d'ultra fronteres i batallar més dolorós i sovint més cruel encara, contra aquells que, dins de casa, servien qui sap si les seves passions pròpies i personals ambicions, més aviat que l'interès de Catalunya — hi ha hagut les alternatives de tot cruent combat. Uns cops, les decisions ens han estat contràries, fins de part dels homes que disposaren uns dies de la màxima influència damunt dels Poders polítics de la nostra Pàtria; altres hores ens han estat més propícies. Cal comptar, però, sempre amb això, i no neix forta cap institució si no s'arriba al cim de les aspiracions sentides, sense els peus en sang, el cor adolorit, afinat el rostre i els cabells al vent de les contrarietats. Hem lluitat sostingudament i també amb violència; vull recordar, no més, com es va retardar per uns anys la creació de l'Institut de Fisiologia. Però, a la fi, l'Institut va ésser fundat, i en parlar d'això, cal retre homenatge a dos homes aquí presents: En Josep Puig i Cadafalch, nostre

il·lustre President, i En Jaume Bofill i Matas, conseller. Avui és l'Institut, l'Institut treballa i creix, i és la Societat de Biologia, i s'estén la flama brunzidora, i serà un dia incendi que no es podrà extingir.

NO ÉS BUIDA CATALUNYA. — No, no és buida Catalunya! Mai com ara havia endegat austerament les seves possibilitats. Segur que dringuen menys els picarols i que som més cautes en exhibir vanament les nostres coses. Anem sàviament prevenint-nos dels perills dels pobles pervinguts. Es ara, tot just, que retrobem el sentit de la mesura, l'aristocràtic equilibri. No és buida Catalunya! Es perquè va prenyant-se de contingut, que no sona a tabal. Ben limitat o bé cegat per la passió serà qui no ho vegi! Després de les vacil·lacions inicials són considerables ja, a l'hora present, els resultats i els homes que treballen, i en treballar callen: que s'han donat abnegats, a l'obra moguts per l'estímul propi o per l'exemple d'altri. Són ja en nombre suficient per garantir que no es perdrà el rastre solcat i que podem esperar que l'espiritualitat de Catalunya trobi, a l'últim, definitives concrecions.

No és ara el moment de catalogar — altres ho han fet — quant es faci avui de positiu, ni les grans empreses intel·lectuals en projecte ni el que hi hagi de veritat en les institucions científiques de Catalunya. Ja tindrà cura la vida mateixa de separar pel seu pès específic allò que tingui realitat del que sigui escandalosa faramalla. El temps fa la justícia! Ens trobem aplegats aquí perquè fa just deu anys — 14 de desembre de 1912 — que tingué lloc la primera sessió de la Societat de Biologia. Parlem, doncs, uns moments, d'aquesta Societat.

L'EVOLUCIÓ DE LA SOCIETAT DE BIOLOGIA. — S'adverteix, repassant els seus volums, una clara evolució. Alguns dels darrers, és cert, són menys copiosos; s'inclogueren en un sol, els treballs de 1920-21 i, malgrat això, malgrat el decreixement material, n'estem més joiosos de dia en dia; més severa la crítica que informa les recerques i més completa i directa la documentació. Pren, poc a poc, la nostra obra un aire modern i universal. El canvi, amb les més importants publicacions internacionals i les nostres relacions científiques s'eixamplen en proporció. Seguir la col·lecció dels Treballs de la Societat de Biologia, serà instructiu en l'estudi de l'evolució intel·lectual de Catalunya, en l'aspecte biològic com en la resta. Es veurà com aquesta evolució va seguint les línies mateixes d'altres cultures avui més avançades. La mateixa impressió es treu exactament de la lectura dels nostres anuaris, que de resseguir els primers volums dels Arxius de Müller, des de 1835, o de Pflüger, per exemple.

CONCEPTES COMUNS. — I de la dispersa lectura de comunicacions monogràfiques, se'n dedueixen uns conceptes comuns. Hi ha en els nostres llibres, senyors, quelcom més que gràfiques damunt de paper fumats i esquemes i

registres! Hi ha aquelles idees fecundes que obren nous camins a la investigació i n'hi ha també — no ho prengueu a petulància — que constitueixen definitives adquisicions pel pensament humà. Es clar que no hi trobareu en l'obra dels nostres científics funambulismes verbals, ni buides comparacions per pura analogia, ni el prurit pecaminós d'admirar al no informat. Però es que aixó és la ciència? Quin descobriment meravellós, l'afirmació que la ciència es basteix per síntesis progressives i més amples cada vegada! Els més grans talents són aquells millor dotats per entreveure relacions que el comú dels homes desconeix. Però no prengueu, per Déu, com a síntesis científiques, induccions apressades, injustificades conclusions, generalitzacions prematures, informacions barroeres i, sobre tot, guardem-nos — ja en un pla moral inferior — d'intentar presentar com a ciència, produccions banals, suscitadores d'entusiasmes urbans, de ditiràmbics elogis de cronistes brillants i admiració de snobs ingenus i alhora decadents. Ja hem arribat a prou maturitat en la nostra cultura per establir valoracions segures, segons les normes universals, ja és hora d'entrar pel gran camí en el món civilitzat, d'informar-se, de saber, de concórrer, d'ésser-hi, en l'esforç de tots els pobles en la lluita pel coneixement. Ens calen ja homes de ciència, no audaciosos aficionats!

Obtindrem tractats gràfics en paper fumat o en tires fotogràfiques, realitzarem operacions químiques, mesures físiques, tenyirem preparacions histològiques, operarem els nostres animals, però pensarem així mateix! Que la investigació científica no és altra cosa que una de les formes d'observació i consegüent interpretació de la realitat, i l'experimentació — ben cruament ho digué Pasteur, — no representa res, ni a res condueix si no respon a conceptes fonamentals. Nosaltres, precisament i ben sovint, hem criticat la limitació de moltes recerques, l'especialització a ultrança, l'establiment de veritables compartiments estanys en ciència, els perills dels estudis monogràfics tancats. Mes, davant per davant d'això, hi ha la divagació etèria, la frívola extensió indeguda d'un concepte, la teorització inoportuna. I aquest ha estat precisament el mal dels conreadors de disciplines científiques a Espanya en el segle dinou — tals un Letamendi o un Echeagaray — motiu de desprestigi merescut i causa de l'allunyament d'Espanya de la cultura universal, de l'isolament, de la manca de contribució espanyola a la formació de la ciència moderna, de la ciència patrimoni i honor de tota la humanitat. Sols l'obra autodidàctica d'un Cajal ha començat a comptar! Brillants i desorientats. Ignorants del què passa al món per voluntat... El mateix mal s'és donat a Catalunya: hem assistit a improvisacions fulminants d'homes de ciència: filòsofs, químics, bacteriòlegs, psicòlegs, historiadors, de tot. Freqüentment, un bon matí ens informava el diari de l'aparició d'un savi més i es publicaven històries pintoresques de la nostra cultura, de la ciència catalana. Els fruits de tot això són els que no s'han vist!

EL TREBALL QUOTIDIÀ. — Treballem cada dia, treballem modestament, treballem austerament. Informem-nos, informem-nos sobre tot. I que per damunt hi plani gloriós el pensament. Neixin les idees de les nostres recerques i, a la vegada, siguin altres noves recerques promogudes per les nostres idees, en el papelloneig frisós del fet al pensament i del pensament al fet, que ve de xic en xic, asprament, dolorosament, però, a l'ensem, triomfalment, portant guspises de llum al misteri obscur i immens de la realitat!

Fóra fàcil d'assenyalar els més sortints dels conceptes fonamentals que presideixen l'obra complida fins avui per la nostra Societat. Es lícit parlar avui d'una matització que distingeix l'escola catalana de biologia, i precisament n'és la característica la tendència a la síntesi, l'amplada de les nocions aconseguides que ha estat motiu principal del seu crèdit arreu del món. Som ben joves en la nostra consciència col·lectiva i modestos encara en la nostra obra, però no prengueu com a vanitat que us digui que sovint hem estat sorpresos per la consideració que se'ns ha atorgat, i no per l'obra personal d'alguns, sinó per l'esperit plural que fa que els treballs dels més dels nostres resultin conexas, àdhuc sense intenció i fins ocupant-se de temes diferents. Fóra aixó possible, sense unes idees directrius? Hi hauria una unitat de pensament si es tractés d'unes fredes enumeracions de fets sense cap valor ideològic?

L'ESCOLA D'EN TURRÓ. — La nostra posició actual resulta d'una influència per tots experimentada, del buf poderós d'un esperit genial, de l'impuls d'En Turró — a qui l'honor degut a son altíssim mestratge li és retut en l'acte d'avui. — Tots, tots, ens honorem dient-nos sos deixebles! Perquè d'En Turró n'hem après d'estudiar els fenòmens en les seves diferents manifestacions i buscar les relacions possibles i estendre el pensament i meditar més enllà, cavalcant en la imaginació a partir dels fets reconeguts; però d'En Turró n'hem après també el rigor experimental i la contenció en les conclusions.

L'estudi de dos ordres de temes han ocupat, sobre tot, la vida científica d'En Turró: els fenòmens d'immunitat — bacteriòleg com és — i l'estudi del problema central de tota ciència, com es produeix i com es genera el coneixement humà. Pel primer ha imposat la noció unitària de la identitat dels processos immunitaris i dels processos nutritius: la immunitat és una modalitat, entre tantes, de la nutrició. Per l'altre ha pogut demostrar la intervenció constant de lo purament fisiològic — nutritiu també — en la formació del coneixement del món exterior i del propi subjecte, en la constitució de les nocions fonamentals, insistint en les relacions immediates, en la interdependència unificadora entre el món psíquic i el món fisiològic. Aquests conceptes han estat motiu de llarguíssimes i complexes investigacions i han donat a En Turró el crèdit internacional que avui ha aconseguit, la respectuosa admiració dels més i dels millors.

LA INFLUÈNCIA D'EN TURRÓ. — Tota la biologia catalana actual n'està influïda. En aquests darrers anys bon nombre de treballs han aparegut entre nosaltres sobre els mecanismes nutritius i diferents modalitats dels processos d'immunització i ens ha preocupat en general l'estudi dels medis de coordinació fisiològica. Els conceptes generals ens han permès freqüentment adelantarnos a l'hora. Veiem així que és avui reconegut per tothom l'origen panorgànic dels elements humorals que intervenen en la defensa contra la infecció, tesi defensada per Turró des de fa vint anys, i d'igual manera va trobant avui dia general assentiment la idea per mi exposada cinc anys endarrera — deduïda del concepte general d'unitat de funcions — de la identitat íntima, profunda, dels medis de correlació interorgànica químics i dels mecanismes nerviosos. I d'aquests conceptes n'han derivat recerques en gran nombre. Dia per dia anem acomplint la nostra obra i es sobre tot pels principis generals que la informa i es pel nombre d'entusiastes que amb nosaltres treballen, que esperem segurs els resultats.

RESULTATS ACONSEGUITS. — A alguns de tals resultats havem arribat ja. Es troben en els nostres tres volums memòries plenes d'interès. Però ens prometem més encara: s'ha coesionat un estol d'investigadors que no es podia esperar en començar les nostres tasques; al voltant del Laboratori Bacteriològic Municipal, de l'Institut de Fisiologia, van apareixent noves institucions amb una clara direcció, el Laboratori Seminari de Psicologia, l'Institut d'Orientació Professional. En altres Laboratoris es treballa també seriosament. Apleguem ara a l'Institut de Fisiologia la nostra biblioteca monogràfica, comptant ja amb col·leccions de revistes importantíssimes, es donen cursos quines lliçons són publicades i anem a la imminent creació d'uns arxius internacionals de Fisiologia amb l'entusiasta col·laboració de les Universitats del Migdia de França. La Societat de Biologia publica el seu volum anyal i ha estat admesa cordialment en la Federació internacional de Societats de Biologia patrocinada i organitzada per la de París. Els auguris ens són propicis i bat ample el nostre cor a l'esplendor renovat d'una matinada.

Avui celebrem el nostre desenari; ens trobem reunits en sessió solemne sota la presidència de la més alta representació de Catalunya i amb assistència de delegacions que molt ens honoren. Serà remesa una plaça jubilar al mestre i ens proposem, per iniciativa del Col·legi de Veterinaris i amb l'auxili de les nostres corporacions polítiques, l'excel·lentíssima Mancomunitat de Catalunya i l'excel·lentíssim Ajuntament al cap, i de les nostres corporacions científiques, crear el premi Turró, constituir un capital que administrará l'Institut d'Estudis Catalans i amb els quals interessos es recompensará en els intervals de temps oportuns a aquells savis de tot el món que amb més èxit s'hagin ocupat de temes conexas amb els que han estat l'especial preocupació d'En Ramon Turró: immunitat, unificació de funcions i psicogènia. Heu's ací la nostra festa!

EL FOC PATRIÒTIC.— Sí, són poc deu anys! Però són ja prou perquè, tocats pel foc sagrat del patriotisme, si portem avui encara més promeses que realitats, us fem ofrena del desig de tots d'esforç i sacrifici, perquè esperem que pugui fruitar esplèndida l'esperança que en nosaltres volgueren dipositar. Si avui compleix deu anys la Societat de Biologia, per anys i anys treballarem tots plegats, buscarem sobretot, senyors, que l'impuls no s'extingeixi entre nosaltres. Fou primer una flama petita i incerta, pàl·lida i vacil·lant; amb ella havem arborat després una lluminària; potser serà més tard una foguera. Que el foc de l'esperit passi flamejant als nostres fills i més enllà, a les generacions llunyanes, a les generacions adormides i obscures avui, i que viuran demà, triomfadores, la vida de plenitud d'una Catalunya redimida!